

Užsakytamai straipsnius tikėjome iš oficialiajų valstybės ir vienų ryšių rečinė, jiečių siek tiek kritistinio tono, tad ir patys teksrai, galima sakyti, kiek nukrypsta tuo temos. Gailia, bet oficialieji pranešimai jau iškart, buvo išplatinti su kompromato ženklu, joje galima pasiskolinti iš Šaltojo karo, apie kurį taip pat kalbama šiame „taikų savoka – sut(s)alkinimas buvo garantuoja“ Kultūros sostinės metais mugamėjo durnan. Tai, kas turėjo būti kultūringas būdais pažymėti penktąjasis marystės Europos Sąjungos metines ir pirmojo XXI a. desimtmečio pabaiga, daugelii ažvilių taip „desimtmečio nusivylimi“ ir „desimtmečio parastata galimybė“. Vis tikt Šiuolaikinio meno centrus Kultūros sostinės programose remuoje pristatė du stambius projektus. Vienas yu – X Baltijos tarptautinio meno trienale „Miesto istorijos“, kaij sufериюj pavadinimais, taip pat buvo sukurtas kaip pasakojimavas apie miestus ir itaugus tokiu pasakojimu yis viso pasaulio trinkinys. Žurnale rasite motraukas iš ūos Treniälės. Žinoma, kaihant apie metus, kuriuose vienai ar kitu metu buvo surengti milžiniški renginiai, labiausiai paplitusios istorijos pasakoja apie velian dang metu trunkančias finansinės pagirias žymiausias pavyzdis – Monrealio bankrotas po 1967 m. EXPO ir 1976 m. vykusiu XXII olimpiniu žaidyniu). Paskutinėmis 2009 m. dienomis būtent tokios istorijos šmėkėjo Lietuvos kultūros sektoriuje, o žveigiant is šios perspektyvos „2006-ųjų lygis“ atrodė ganėtinai patraukus.

Simon Rees

National Gallery of Art, Lithuania's national museum of 20th and 21st century art. Also a reconstruction of a soviet era modernist pile, it has become instantly a monument to contemporary culture's pre-eminence in building [for] the future, despite degrees of negative governmental sentiment. It should be mentioned conservatives forces did mangle the opening permanent collection exposition. There is a text in this issue about the National Gallery.

I've focused here on the coeval of building, cities, money, politics, and power because the focus of the issue is CAPITALS to reflect upon our city's status as a "European Capital of Culture 2009". When commissioning the issue we had hoped to inject a dose of critical language into a stream of official boosterism and PR-speak so the texts are largely *détourne*ment on the theme. Sadly, official language was issued under the sign of *kompromat* – to borrow jargon of the Cold War about which there is also a text here – "mutually assured failure/destruction" and the festival year foundered. What should have been a cultured way of marking the fifth anniversary of EU membership and the end of the first decade of the 21st century (remember how fantastic the 21st century sounded from a position in the 1970s) has ended as the "Disappointment of the Decade" or the "Wasted Opportunity of the Decade" from many perspectives. The Contemporary Art Centre did manage to present two major projects including the X Baltic Triennial of International Art *Urban Stories* – that as the title suggests was also imagined by its curators as a narrative about cities (and photos from the exhibition appear in this issue) and an apposite repository of international urban narratives. Of course a predominant narrative that emerges from the histories of many cities that have hosted major festivals is that of the financial hangover that extends through the years following that event (the most famous case is the bankrupting of Montreal, Canada by the EXPO '67 and the Games of the XXI Olympiad, 1976). This is the specter haunting the Lithuanian cultural sector in the last days of 2009 – from whose perspective "2006 levels" are looking fairly attractive.

Simon Rees

fresh! The temperature outside was really hot when I visited. The contrast with the cool, air conditioned interior of the museum exacerbated the sense that I was entering a cool, clinical institution. I almost felt like I was messing the place up. Everything looked so perfect, so ordered, that it left me feeling a bit dishevelled... It was a good job that I am a seasoned museum visitor; otherwise I would have been scared stiff, I think.

ER: I think I know what you mean! It would be interesting to see in what ways the gallery would become lived in during the coming year. On the other hand, how will the audiences adjust to the gallery. Surely you remember the famous argument of a British sociologist of culture Tony Bennett that museums are important mechanisms which govern the public conduct. As of the 19th century access to public

Egidė Rindzevičiūtė talks to Stuart Burch

SUDÉTINGI PASIRINKIMAI: NACIONALINĖ DAILES GALERIJA ATIDARANT

DIFFICULT CHOICES: OPENING THE NATIONAL GALLERY OF ART

Eglė Rindzevičiūtė: Stuart, you have spent the recent years studying national art galleries and art museums in the Nordic spaces, which range from Finland and Denmark to Faroe islands and Iceland. In August 2009 we had the pleasure of visiting the sparklingly fresh Lithuanian National Gallery of Art in Vilnius. What were your immediate impressions?

Stuart Burch: That it was indeed sparkling and

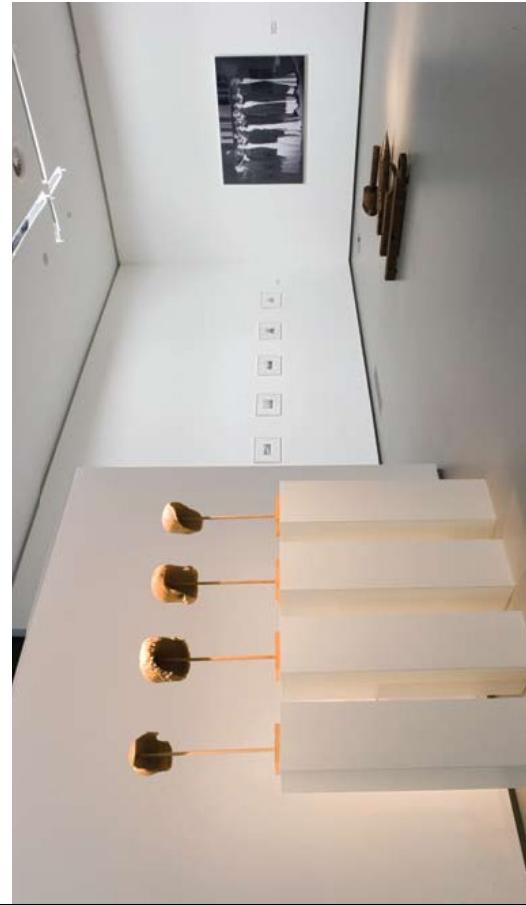

Photo | Photo: Vaidotas Aukštaitis. NDG nuosavybė | Courtesy the NG
View from the "Open Works" installation of the permanent collection. National Gallery of Art, Vilnius
Skystaius „Atviro kultūrinių“ vaidzis iš pastovių eksponatų, Nacionalinė dailės galerija | Eablitacijos

Man lankantis laukė buvo labai karšta. Ir tas kontrastas su kondicinuojamu, vėsiu muziejuje rūdumi susirinto jaunau, kad patekau į salą, klinikinė institucija. Jaučiuosi lyg ia stutepes. Viskas atrodo taip tobulai, taip tvarkinges, kad pasijutau sičk tiek susitarsčiai... Gerai, kad esu prie visko įpratęs muzieju lankyojas, kitaip, ko gero, hūčiau mirina išsigandęs.

ER: Regis, žinai, ka norite pasakyti! Būti išdomia, pamatyti, kai atėtyle galerijai bus apgvendinta. Kitia vertus, kai publiką prilstakys prie galerijos? Juk turbūt prisiminate garsųjį britų kulturo sociologą Tony Bennetto teiginį, kad muzieju yra svarbūs mechanizmai, valdantys visuomenę elegisi. Pradedant XIX amžiumi, norėdami, kad juos išleisti į valstybinius muziejus, žūtovai turėjo vilkėti tvarkingus drabužius ir tinkamai elgtis (nesispūdant, nesūkanti, negerti ir neliesti). Erdami į galeriją,

nuo upes įanginavome į kalną. Norė galeriajų buvo atsiariusi už prieš koksias aštunias savaitę, ten jau buvo susiformavus alternatyvus takas per žole, vedančias tiesiai į galeriją! Priesingai, tuo aštunui savaičių aštakai nepakako, kad galeriją išisirasytų į taksių įvaizduojamą Vilniaus žemėlapį. Prisiminate, kad raskistai buvo pasiryžę nevežti mus į parkavimo aikštėje prie žmonio sporto komplekso „Forum Palace“, o ne į galeriją. Publiką paliko žymę pievelėjė, bet ne taksių vairuotojų mašrutuose.

SB: Nėžinau, ar aš pasitenpiau, bet aplinka tikrai paveikė mano elgesį. Tikriausiai manė sudirgino ant paradinų durų kabantis ženklas, nurodanties, ka galima daryti iš ko – ne. Tarp tų simbolų buvo išbrauktas pistoleto. Gerai, kad buvau pažirkęs ginklus visiškai... Bet miniai kalbant, manau, kad jūsų nuoroda į Bennettą idom. Tikrai, reikia, kad muzieju būtų „apgyvrentas“. Dabar jis per daug stertus. Bilety kasa paikta vienutėlė tuoščio fojo viduryne. Tai lyg koka futuristinė institucija, kur galima priduoti savo DNA į NDG. Išneškit meną į pirmą planą ir leiskit žiūrovui pasijusti laisvai. Ir išsieliokite rodyties, rodančias, kur yra iejūmasis Stokholmo Moderna. Museet susidūrė su ta pačia problema, die nusprendė pribražyti dideiliu juodų rodyklėlių visoje erdvėje, rodančiu keliai į estetinių išganymą.

ER: Taip, foje prie išėjimo įtikriu galima interpretuoti kaip lietuvių architektūros pateitai „Brave New World“ versija!

SB: Muziejaus revizija gali ikgvyti įvairius administracines ir estetines konfigūracijas. Vienas dalykas, kurį norėčiau matyti, tai mena, is galerijų plastiškių muziejų „menaudingas erelis“ (opiniemanė Raima Koolhaas). Betent tai ir turėjau omenyje sakydamas, kad mena, reikia išnesti į pirmą planą. Pastatas urzina mus apsimedamas, kad jo stiklinės sienos tariama remia masyvia struktura. Butų gerai jas paauzdoti kaip langus į meną. Vienas kandidatu galėtų būti Egilė Rakauskaitės „Taukoose“ (1998). Ji reiktu eksponuoti atvirskiniu, taip, kad ekranai rodytų į lauką, o visas elektroninis aparatus vyniočių už nugaro. Tai atkreipių diemestį į muziejus „rėma“.

Pro stikla, rodant meno kūrinius, muziejus butų „atidarytas“ visa laiką, ne tik iprastomis lankymo valandomis. Įvairiu salių temos susijusioms su ašvertimis ir ribomis, „Tikrovės ribos“, „Avirų kūriniai“, „Tarp mito ir kasdienybės“ Aiskui, kad kai kurie muziejaus darbuotojai nori kvestioniuti visokius aprūpintus ar juos prelaužti.

Jaučiu, kad muziejuje galėtų, jei tam būtų lėšu, užsakytu konkretių vietų skirtų kūrinių. Butų puiku, jei pastatas iškėptų menininkus kurti. Tai susirupintu jausma, kad pastatas yra didžiausia slūptūra muziejuje. Menininkai, ypač tie, kurių darbai susiję su „institucine kritika“, galėtų jidomi (ir, tiketina, polemiskai) kvestioniuti pastato prigimtį.

Pastatas teikia daug galimybių eksponuoti mena neprastoje erdvėje. (Tačios ekspozicijų salės yra tikriausiai pacios mobodižiavios erdvės) Pavyzdžiu, neprastoje erdvėje. (Tačios ekspozicijų salės yra tikriausiai pacios mobodižiavios erdvės)

museums demanded the public to wear neat clothes and demonstrate appropriate behaviour (no spitting, shouting, drinking or touching). To reach the Gallery we hiked up the hill from the river's side. Although the Gallery opened only about eight weeks ago, there was already an alternative path leading to it straight through a forest. In contrast, these eight weeks apparently were not enough to inscribe the Gallery into taxi drivers' mental map of Vilnius. Remember, it seemed that taxis were determined to take us to a parking lot of Forum Palace, a well-known sports complex and not to the Gallery. The audiences left their mark on the lawn, but not in taxi drivers' routes.

SB: I'm not sure if I smartened up, but the environment did certainly have an impact on my behaviour. Perhaps I was put on edge by the sign of dos-and-don'ts pasted onto the front door. One of the symbols included a crossed-out pistol. Good job! I left my weapons at the hotel... But, seriously, I think your reference to Bennett is interesting. There is a real need for the museum to be "lived in". It's too sterile right now. The ticket desk is marooned in the middle of the empty foyer. It was like some futuristic institution for checking in one's DNA in NDG (Nacionalinė dailės galerija / Lithuania's National Gallery of Art). Bring art to the fore and put the visitor at their ease. And put some arrows up indicating where the entrance is! Moderna Museet in Stockholm had the exact same problem. Their solution was to dot the landscape with huge black arrows leading the way to aesthetic salvation.

ER: Yes, the entrance lounge can be seen as a Lithuanian architectural version of a Brave New World!

SB: Revisioning the museum might take all sorts of administrative and aesthetic reconfigurations. One thing I'd like to see is the art spilling out from the galleries into the "junk-spaces" of the museums (to recall Rem Koolhaas). That's what I meant; just now by bringing the art to the fore. The building teases us with its walls of glass seeming to support the massive structure. It'd be good to use these as windows for the art. One such candidate would be Egle Rakauskaitė's video triptych *In Faz* (1998). This could be exhibited, as it were, back-to-front with the screens facing outside and the electronic apparatus tumbling behind. This would draw attention to the 'frame' of the museum. Artworks visible through the glass would make it open all the time, not just during the regular visiting hours. The themes of the various rooms relate to openings and borders: 'Borders of reality'; 'Open works'; 'Between myth and reality'. There is clearly a desire on the part of some for the museum to challenge or cut through all kinds of borders.

I feel that the museum could, if it had the resources,

could challenge the nature of the building in interesting (and potentially controversial) ways. The building offers lots of potential for displaying art in non-conventional spaces. (The galleries themselves are perhaps the most boring spaces!) The foyer areas and the flat roofs, for instance. And what about using the large screens as a forum for promoting video work by Lithuanian artists? The resulting commissions could become part of the collection.

ER: The Economic dimension is important in the formation of any national collection, especially in the countries which are not that rich themselves. On the other hand, I must say that the private collections of contemporary art that dates after WWII often exceeds national collections in their quality even in well-off countries, such as the USA or the UK.

Exhibition view of „Dialogues of Colour and Sound“ | Photo: Vaidotas Auksztas. NDG nuosavaybe | Courtesy the NGa
Pradosė „Spalvy ir gerasi dialoga“ M. K. Čiurlionio ir amžininkų kūrybų“ vaidžias, Nacionalinė dailės galerija

ER: Ekonomikos matinuo yra gana svarbus formuo- dielioje ekranuose? Is to atsirandantys išsakymai galėtų tapti kolekcijos dalimi.

SB: Muziejaus direktorius Romualdas Budrys paly- gino naudą Lietuvos Nacionalinė galerija su namais. Pirmosios muziejaus parodos „Spalvy ir garsas“ dialo- gai“ katalogo ižangoje jis saito, kad NDG yra „M. K. Čiurlionio ir jo bendraamžių [...] prieš šimtmetį

iničiuotos“ Tautos namų institucijos sukūrimo siūlominkins išsildydamas“ (p. 5). NDG kaip „tautos namų“ apibūdinamas ietėliai daugybė klausimų apie tai, kokie tai turetų būti „namai“. „Namai“ reiškia saugia vieta. Arba džiūminčia. Namai taip pat galię būti tinkama aplinka atrizai išreikioti savę, nebiant iel pasiekimui. Vieta, kur galį būti savimi. Budrys begnia ižangą išsiekdamas vilį, kad NDG slauks džieliu visuomenės dėmesio. Vėlgi idomu: noredama išsaugoti išskirtinumą, galerija turi keistis ir viska kvestonuoti – iškišti naują. Verta atkreipti dėmesį, kaip šie namai bus „apstačiavimi“. Rodomas tiki kolekcijos fragmentas.

O kap prieinamai saugyklosė esantys derbiai? Ir kaip NDG „will receive great attention from the public“? Augs ar turetų aurti kolekciją? Visos diskusijos apeijsiųjiamo politika ir finansavimą, yra labai svarbios. Again, this is interesting: if it is to retain its profile then it needs to change and to challenge – to keep itsef fresh. Just how this home will be furnished will

kad „namai“ yra ne vieta, o dyvasinė būsena. Tikiuosi, kad NDG yra veikla stebėjus maloniam drasinės būsenai, išvaivinėmis žmonėmis, ne tik išskirtinius „tautos“ nariams. Šuo pozitūrių idomu būtų palyginti NDG su panasiomis institucijomis visame pasaulyje.

Nors galerija labai moderni, toks jausnis, kad ją yra galioti skirkiniai architektūriniu pozūriu. Einant nuo upės, reikia užkoti iš naturaliai kalva. Tiesa, jėjimas iš viršaus (iš Konstitucijos prospektos, kuriamo ir yra galerijos adresas) veda ženym pagrindinio fėjimo link.

SB: O aš prisiiminau KUMU muziejų. Estijos sostinėje Taline. Ten muziejuje pastatytas miesto parko kalkakmenio slėtis. Iš parko veda Šomnis įėjimas, o taip pat yra „pagrindinis“ įėjimas, pastelėtumas dvižiūnais laiptais. Bet yra ir tręčias, mažiau žinomas įėjimas, kuris veda iš pagrindinės grėvės, iš dižiaulių sovietmečio gyvenvietės rajono pušės. Tas įėjimas kerta miuzicijų ir išeina laukan pagrindiniui laiptų papėdėje. Kiekvienas įėjimas daro labai skirtingą išspūdį. Ta pati galima pasakyti apie NDG, bent jau todel, kad čia, prie senojo Revoliucijos muziejaus, buvo pristatyti du administracinių pastatai.

Ir reikia nepamiršti, kad visa teritorija epink NDG smarikių keičiasi. Mums ten būnant ant salia esančio naujo daugiauakščio buvo tvirtinamos pastakintinos SWEBANK užraso raudės. O kaip iš Guggenheim muziejaus, kuris gali iškilti ir atkirsti upės vaizda nuo NDG?

ER: Iš tikrujų KUMU yra gana idomiai išsidėstęs: iš tos vietos nematysi placių panoramu, kurios paprastai asocijuojasi su išskirtiniu „nacionalinės galerijos“ pastatu, paveldžiniu, Luvre, Londono Nacionalinės galerijos ar Danijos Louisiana. Net KASMA, KUMU iškėlimas, turi didžiai aikštę ir vaizda į panaudotu daiktų turą. Išskirtis tarp KLASMOS, Alvaro Aalto „Finlandia“ koncertų salės ir imponentiško art deco architektūros Stomios parlamento, šis chaotiskos turgus, kaci ir kaip būtų keista, išsilankoma dang nete. Tačiau turgovietė dabar perverkama. Tuo tarpu KUMU jaukiai išskirė miske. Užliups laiptais, galima tik pro medžių viršinės žviltelių i Baltijos jūrą. Iš Lietuvos NDG matosi gana ramus Vilniaus senamiesčio ir naujamiesčio vaizdas. Galbūt galima sakyti, kad būdama fražūkai atsižirkusi nuo istorinio miesto centro, NDG veikia kaip aplinkystės platforma ir stilo natūrai pažvelgti į sostinę, iš sali ir jos mena. As NDG jaučiausi taip gana stiprių veikiančioje, demesio reikalaujančioje vietoje. Nors tebeplanuojama statyti Guggenheimio-Ermitażo muziejus, nujaučiu, kad erdviniu požiūriu NDG pastatytu tarp, jog ji išiliks kaip fizinis bei intelektualinis išėjimo taškas stebėti ir rietos istorija, (Vilnius miesto centras), iš globalizaciją (Zaha Hadid pastatas).

prove noteworthy. Only a fraction of the collection is on show. What about access to the works in the store? And how will / should the collection grow? The whole debate about acquisition policy and funding is very important.

ER: As an emigré Lithuanian, I know only too well that “home” is not a place but a mental state of being. The name and the flow of the NDG, I hope, will be a welcoming state of being for the diverse many, and not only exclusive members of “the nation”. Here, it may be interesting to compare NDG with its siblings around the world. Though very modern, the Gallery feels rather classical in the architectural sense. The approach from the river side demands for a vigorous climb up a natural mound. True, the entrance from above (Konstitucijos avenue, which is actually the Gallery’s address) guides you down to the main entrance. NDG is elevated and commands a respectful space around it. Offering an airy vista over the city, NDG joins the ranks of other similarly elevated art museums, such as the Philadelphia Art Museum, the National Art Museum of Catalonia, the Belvedere Art Museum in Vienna or the Gothenburg Art Museum.

SB: One museum that I was reminded of was Kumu in the Estonian capital, Tallinn. The museum there is embedded into the limestone escarpment of the city park. There is a side entrance from there, as well as the ‘main’ way in down a grand flight of steps. But there is a third, less familiar ingress. And that is from the side with the main road and a huge Soviet-era residential complex. The entrance from those cuts through the museum, and comes out at the bottom of the main flight of steps. Each entrance point provides a very different impression. The same is true of NDG, not least because of the two additional office blocks that have been added to the old Museum of Revolution.

And we shouldn’t forget that the whole area surrounding NDG is undergoing immense change. We were there as the final letters to SWEDBANK were being added to a new tower block next to the museum. And what about the proposed Guggenheim that might rise up and cut off the river view from NDG?

ER: Indeed Kumu is quite interestingly situated: the site does not offer airy views, which are usually associated with a distinctive building of a ‘national gallery’, such as the Louvre, The National Gallery in London, Louisiana in Denmark. Even Kasma, the inspirational source of Kumu, offers a sizeable square and and a view onto a second hand market. Situated between Kasma, Alvar Aalto’s Finlandia concert house and the imposing art deco structure of the Finnish Parliament, this chaotic market peculiarly survived for quite a few years. However, the market area is currently undergoing redevelopment. Whereas Kumu sits snugly in a forest; a climb up the steps offers just about a glimpse of the Baltic sea over the tree tops. The Lithuanian NDG does provide a rather restful view of the Old and New Towns of

Stuartai, kas, jūsų nuomone, sieja NDG su Moderna, KLASMA, Louisiana ir kitomis galerijomis – ar kyla kokia minis? Ir kaihant apie pastata, ir apie kolekcia?

SB: Mintis apane NDG kaip „apmasytymu platforma“ yra labai tikslė. Galeriai galima ir net prižvalomai sumenu formos ir veiklos. Keista, tačiau, kai reikia lyginti NDG su kitais musejais, man i gali ateina Vasingrono Nacionalinės dailės galerijos Ryto pastatas. Jų regis, suprojektavo I. M. Pei aštuonias dešimtmetyje. Tad jis stukurėtas apylinkriau tuo pačiu laikotarpiu kaip ir pirmynis Vilnius Revoliucijos muziejaus projeketas. Malonu matyti jų panasumas turint onenyje, kad dar visai

Photo | Photo: Valdėtas Aukštaitis, NDG nuosavybė | Courtesy the NGC
Parodos „Safego“ kartos metų modernizmas. Menas ir dizainas: 1945–1970“. National Galleries of Art, Vilnius
galeries | Exhibition view of „Old War Modern“: Design 1945–1970“. National Galleries of Art, Vilnius

Vilnius. Perhaps it can be argued that being physically withdrawn from the historical town centre, the NDG performs as a platform for reflection and taking a new look at the capital, the country and its art. I experienced the NDG as rather a powerful place, which commands one’s attention. Although the Guggenheim-Hermitage Museum is still on the planning stage, my hunch feeling is that the NDG is spatially situated in such a way that it would continue to perform both as a physical and intellectual vantage point for contemplating on both the local history (Vilnius town centre) and globalization (Zaha Hadid’s structure).

Stuart, how, in your opinion does the NDG compare with Moderna, Klasma, Louisiana, etc galleries – anything that comes to your mind, both in terms of building and collection?

SB: Mintis apane NDG kaip „apmasytymu platforma“ neseniai tai buvo skirtinėjai pasauliai. Kita muziejinė sąsaja man kilo kavineje. Ten pamaičiai išėjo stilto lange iš laukė esanti „pedestala“ – kažkas ten man iškert priminė KIASMA su salia stovinčia rato marsalo Mannerheimo statula. Ar kartą, pasiūlyti sinjalinkin meno sventovėje – šalia vieno paslėtinėjų pasaulio raitų heroių? Dabar, žinoma, vėštas nutilo, o pastatas galu gėle išryškino paminklą. Galbūt kažkas panašus gali atsikti NDG savo greta jos esančiu paminklu herojiskiemis kosmoso tyrinėtojams?

Pagaliau esama akivaizdžiu sąsajų tarp NDG ir KUMU. Jaučiu, kad galerija su sovietmečio paveikslais yra tiesiogiai susijusi su sia „problemistiko“ palikimo sekmingo panaudojimo Estijos KUMU patirtimi.

Tikiuosi, kad NDG man padės atrasti naujų dalyku Lietuvos dailės istoriją. Vienas didžiausių pastarojo meto straipsnių man buvo fantasiškas Estijos popmeno kanonas. Tai prisiminiau žvelgdamas į Vinco Kisisarausko „Lidininką“ (1967). Koks nustabus rastų objektių ir vaizdų montazas? Jei NDG gada nors išleks „loginių“ kūrinių, štai darbas kaip tik toks galėtų būti. Kisisarauskui perdeloti seni radijo intervu ir garsiakalbių elementai man primine tuos du pakrypusius administracinius pastatus, kurie dabar iškiepyti į revoliuciją patyrusį Revoliucijos muziejų.

ER: Tiesing norčiau priadurti, kad žinoma, menų menininkų ir pačios istorijos iškelimas bei jamžinimasis yra aiskai tik vienas iš daugelio NDG tikslų.

Mes gavėme reletelyvius, pagirstas iš Vakarų Europos orientuotų vertėbų sistema. Asmeniskai man idomiu architektura ir kinemas, o ne diskretiški meno kūriniu. Tiesa, kad Estijos septintoje dešimtmeečio popmenas buvo Eupinas tos „ohio“ Rytbybes. Tačiau man gana sunku išskiriauti jaunomą, kad šis naudos pastatas puikens nei jo turiniys... Tiesiog viano modernaus meno galerijų prototipo – idomybų kambario, kurio esmė duovu turiuys – prisišyngė. Arba gal prisiemene miela, Islandijos Nacionalinių muziejų Reikjavike, kuris išauko atrodo kaip grubas ir apiešęs pastatas – tikras kontrastas smagiai kolekcių viduje. Priešingai, Latvijos Nacionalinės dailės muziejus Rygoje yra abiem atžvilgiais kitoks. Tai pastatas, kur Vilhelmas Neumannas suprojektavo specialiai dailės galerijai (1905 m. tai buvo pirmasis tokio muziejuje Baltijos salyje). Tipiskai puosni, pagarbinti ir išdžiaugsminga Viktorijos laikų architektūra talpina stulbinanti tieki Latvijos menininkų kūrinių, kurie būtų „aukštėjaus lygio“ pagal Vakarų Europos kanoną. Išmokyta skaitytis i mylietį lietuvių meta nuo mažumės, as, žinoma, esu labai saliski NDG rodomas kolekcijos atžvilgiu. Tačiau jei drīsčiau vertinti, meniškai stipriausia, mano požiūriu, buvo po seštejo dešimtmeečio menų, atrodi gana lakoniška, bet siodili.

Taciau NDG priklauso ne tik estetiniams ir meniniams kontekstams... Mes dar beveik nepalieme politinių ir socialinių klausimų!

SB: Menas visada pasiekiamas per tarpininkus. Jo neįmanoma patirti neutraliojoje ar neturinčioje vertibų aplinkoje (neaisant to, kaip muziejai besitengtų mus iškinti priesingai). Jei turėtume apibūdinti NDG, pirmiausia šautu į galva tokie

me instantly think of Kiasma with its accompanying equestrian statue of Marshal Mannerheim. Did you know what a fass there was when it was first proposed to build a temple of contemporary art next to one of the world's last heroes on horseback? That's all died down now of course – and the monument has ultimately been enhanced by the building. Perhaps something similar could take place at the NDG with its adjacent monument to the heroes of space exploration; the first cosmonauts?

Finally, the other obvious comparison is between NDG and Kumu. The gallery with Soviet-era realist paintings is, I feel, a direct legacy of the successful use of this ‘problematic’ heritage at Estonia’s Kumu. I look forward to NDG helping me make new discoveries in Lithuanian art history. One of the most exciting experiences I have had recently was finding out about Estonia’s fantastic canon of Pop art. I was reminded of this as I looked at Vincas Kisisarauskas’ *Witness* (1967). What an exciting montage of found objects and images. If NDG is even in search of a sort of ‘logo’ work, then this could be it. Kisisarauskas’ re-configuration of pieces from old radios or loudspeakers reminded me of the two tilting office blocks that have now been grafted onto the revolutionised Museum of Revolution.

ER: I just would like to add that of course, elevation and monumentalization of the arts, artists and the history itself is evidently only one among many the goals of NDG. We live in the age of reflexive, evolving and (hopefully) increasingly self-critical organizations. It will be interesting to see how NDG evolves as such an open, critical structure. Finally, what did you think about the collection itself? Again, I remember the ‘wow’ moment when entering Kumu and, on some level, a slight disappointment when confronting the exhibited works. Surely, it is very exciting to trace the reflections of European and global trends in the art works produced at the margins of Europe. However, the world-class level of architecture sometimes does clash with a somewhat lower standard of the exhibited works. (Now, I know that this is quite harsh, a statement which is grounded in the West-European centred value system. And personally I am more keen on architecture and film than on discreet works of art. For sure the Estonian pop art of the 1960s was pretty well loaded with ‘wow’ value. And yet I find it rather difficult to get rid of that feeling that this recent building is greater than its contents... Just the opposite of one of the prototypes of the modern art galleries – the cabinet of curiosities – which was all about the content. Or, remember the lovely National Museum of Iceland in Reykjavik, which looks like an awkward and shabbyish school building on the outside, which contrast with a lovely collection inside it. In contrast, the Latvian National Museum of Art in Riga is quite differently in both ways. The building, specially designed as an art gallery by Vilhelma Neumann (1905), was the first of its kind in the Baltic states). A typical ornate, respectful but also cheerful Victorian structure, it holds an astonishing number

of works by Latvian artists, which would classify as of the “first class” according to West European art canon. Being trained to read and love Lithuanian art since young age, I am, of course, very partial in evaluating the collection displayed at the NDG. However, if I dare to say, artistically strongest, in my view, part was that after the 1950s. The hall dedicated to the 1990s looked quite iconic but solid.

But also, aesthetic and artistic contexts are not the only ones within which the NDG inscribes itself... We have hardly touched upon political and social issues yet! – be it energy issues, muziekiai nebūtu atsardes, Tačiau taip pat bovo galima nuažinti gilius nestari, mus su tuo svartant, kai ir kaipt rodyti. Tai aktyviau, jei labai kruopščiai palyginsime interpretacinius tek-

“žodžiai kaip „kliuška“, „objektyvi“, „akademiniška“. Bet

tai, kaip galima rasti prakarštus, „inžinieriai politika“, visada galima rasti prakarštus, „inžinieriai politika“, visada kubo paviršių. Mums pasisekė, kad po NDG mus vedžiojo iškalbina jas vadovė Lolita Jablonskiene.

Jablonskiene grybė savo viršminėta, Romualda Budrė – Jai parasyko paaušinti kai kuriuos „sudėtingus pasirinkimus“, nulemusius štandinius eksponciją (fražė „sudėtingus pasirinkimus“ perinta i KUMU rodomas Estijos dailės istorijos ekspozicijos pavadinimo).

– Jai parasyko paaušinti kai kuriuos „sudėtingus pasirinkimus“, nulemusius štandinius eksponciją (fražė „sudėtingus pasirinkimus“ perinta i KUMU rodomas Estijos dailės istorijos ekspozicijos pavadinimo).

– Jai parasyko paaušinti kai kuriuos „sudėtingus pasirinkimus“, nulemusius štandinius eksponciją (fražė „sudėtingus pasirinkimus“ perinta i KUMU rodomas Estijos dailės istorijos ekspozicijos pavadinimo).

– Jai parasyko paaušinti kai kuriuos „sudėtingus pasirinkimus“, nulemusius štandinius eksponciją (fražė „sudėtingus pasirinkimus“ perinta i KUMU rodomas Estijos dailės istorijos ekspozicijos pavadinimo).

– Jai parasyko paaušinti kai kuriuos „sudėtingus pasirinkimus“, nulemusius štandinius eksponciją (fražė „sudėtingus pasirinkimus“ perinta i KUMU rodomas Estijos dailės istorijos ekspozicijos pavadinimo).

– Jai parasyko paaušinti kai kuriuos „sudėtingus pasirinkimus“, nulemusius štandinius eksponciją (fražė „sudėtingus pasirinkimus“ perinta i KUMU rodomas Estijos dailės istorijos ekspozicijos pavadinimo).

– Jai parasyko paaušinti kai kuriuos „sudėtingus pasirinkimus“, nulemusius štandinius eksponciją (fražė „sudėtingus pasirinkimus“ perinta i KUMU rodomas Estijos dailės istorijos ekspozicijos pavadinimo).

– Jai parasyko paaušinti kai kuriuos „sudėtingus pasirinkimus“, nulemusius štandinius eksponciją (fražė „sudėtingus pasirinkimus“ perinta i KUMU rodomas Estijos dailės istorijos ekspozicijos pavadinimo).

SB: Art is always mediated. It is never experienced full of its own savorant, kai ir kaipt rodyti. Tai aktyviau, jei labai kruopščiai palyginsime interpretacinius tek-

Photo | Photo: Valdotas Auskaraitis. NDG nuosekybe | Courtesy of the NGGA
Parodės „Modernumo karos“ metinis modernizmo. Menas iš dizainerių. 1945-1970“. National Gallery of Art, Vilnius | Exhibition view of „World War Modern“ Design 1945-1970“, National Gallery of Art, Vilnius

in a neutral or value-free environment (no matter how hard museums try to persuade us otherwise). If one had to describe the NDG, words like “clinical”, “objective”, “scholarly” would spring to mind. But what we might call the “little politics” are always there if we scratch away at the white cube’s pristine veneer. We were lucky to be guided around the NDG by its eloquent chief curator, Lolita Jablonskiene. She managed to convey some of the “difficult choices” that led up to the hang that we see today (the “difficult choices” being adopted from the title of Kumi’s display of Estonian art history). Jablonskiene praised her superior, Romualdas Budrys, without his drive to show off his collection. She also conveyed the profound disagreements she

had with him over the choice of what to show.

Skirtingai nei jūs, as labai mažai žinojau apie Lietuvos menų, prieš susidurmas su muziejuje. Taciū tai, kad paroda atrodė keistai pežiama, tuo pat sako, ji sekė istorinius šablonus ir atpažiūsiamus „izamus“ kuriuos radima atrasti unžiūjose visame pasaulyje. Tik priejės arčiau prie pačių kūrinų,

galių ižvergti vietas spalva. Muziejuje labai protin-gai nuspindė tuo pastainudoti, surengdamas savo pirmąją, kaičiama paroda „Spalvų ir garsų dialogas“. M. K. Čiurlionio ir amžiniškų kūrybų. Čiurlionio kūryba tikrausiai yra per daug gerai žinoma vietinei Lietuvos publikai, kada ją galėtų iš tikrujų „pa-matyi“ naujomis akinis. Iterpos šį vienos „senijų“ į tarptautinį kontekstą, NDG tikriaujasi pasisekė snau-tualinti ir kitaip parodyti mylimus paveikslus. Man-atrodė, sia klasikine keičiamu parodų strategija reikia transplantuoti į „moliūtingę“ ekspoziciją – kuri, kap-nes žinoma, visa laiką keičiasi ir nekeda nerā tikrai anžina. I ši būvinių Revoliucijos muziejujau atėjo viena revoliucija – laukiu rezinio pasleitimu ateityje! Baigdamas pasakysiu, jog muziejuje pastebėjau dailias iukščių dežes, papuošas NDG logotipu. Jos pastabai mano pigalvotai tiki, kaip vietiniai ir turistai vadins muziejų. Lietuvos dailės muziejaus Nacionalinė dailės galerija yra per ilgas ir per daug nuobodus pavadinimas. O tariant NDG (ar NGA angliškai) stringa lietuvius. Idomu, kodel sio projekto autorui nepasirinko kokių nors simbolikaus žodžio, kaip Kumu ar Kiasma ar dar ko nors iš „K“ raidės? Džiaugiuosi, kad nepasirinko, bet kaip tik del sios priežasties ivardijimo procesas lieka atvira. Tai gerai. Nes Čiurlionio minitus anpe „tautus namus“ dar nėra išgyvendinta. NDG yra procesas. Fizinius pastatas yra vienai (nors ir svarbus) komponentas, bet tai, kaip jis bus naudojamas, lems, ar tai bus gyvybinga aplinka. Šie būvinių revoliucijos namai turėtų issaugoti radikalumo elementą, kintant kartu su visuomenės, kuriai jie turi tarnauti, poreikais.

Dr. Stuarts Burchas yra Jungtinės Karalystės Notingemo Trento universiteto (Nottingham Trent University) vyr-dėstytojas, muziejininkystės specialistas.

Dr. Egle Rihdevičiūtė tyrimė kultūros problematika Svedijos Göteborgo ir Linköpingo universitetuose (University of Gothenburg and Linköping University),

had had with him when it came to what to show and how to show it. This is evident if one very carefully compares the interpretation panels with the works on display. But most visitors will surely see what looks like a very polished, very "natural" and self-evident chronological arrangement of the Lithuanian canon. Surely it must be possible to maintain a sense of legibility whilst also revealing some of the debates that have taken place? Only then will NDG reap the benefits of that "open, critical structure" that you rightly highlight as being crucial to this museological endeavour. Unlike you, I knew very little about Lithuanian art before encountering the museum. Yet it is very telling that the hang seemed strangely familiar: it followed historical patterns and recognisable "isms" that one can discover in museums all over. It was only when I got up close to the works that I could see some local colour. Very cleverly the museum opted to build on this when it came to its first temporary exhibition, "Dialogues of Colour and Sound: Works by Mikalojus Konstantinas Čiurlionis and his Contemporaries." Čiurlionis' work is probably too familiar for a local Lithuanian audience to really "see" it with fresh eyes. By inserting this local "genius" into an international context, NDG must have succeeded in reconstructing and reframing much-loved paintings. As I see it, this classic temporary-exhibition strategy needs to be transplanted to the "permanent" hang... which, as we know, changes all the time and is never, ever really permanent. One revolution has come to this former Museum of Revolution – I look forward to future regime changes!

Finally, I noticed that the smart rubbish bins in the museum have the NDG logo on them. This got me thinking about the name(s) that locals and tourists will give to the museum. The National Gallery of Art of the Lithuanian Art Museum being too long and too tedious. And NDG (or NGA in English) doesn't exactly trip off the tongue. I wonder why the proponents behind the venture didn't opt for some snappy moniker like Kumu or Kiasma or something else beginning with K? I'm glad that they didn't, but it does leave the naming process potentially open. That's a good thing. Because M.K. Čiurlionis' idea of the Home of the Nation has not yet been realised. NDG/NGA is a process. The physical building is one (albeit important) component; but it is how it is utilised that will determine if this will be a viable environment. This former home of the revolution needs to retain that radical edge, shifting with the changing needs of the society to which it must serve.

Stuart Burch, Ph.D., Senior Lecturer in Museum Studies, Nottingham Trent University, UK.

Egle Rihdevičiūtė, Ph.D., Postdoctoral Researcher in Culture Studies, University of Gothenburg and Linköping University, Sweden.

MANHATTANS DOUBLES

For much of the 20th century Manhattan functioned like a magnet drawing artists and designers who wanted to witness the future in the making. It was, in Rem Koolhaas's words, 'a collective experiment where the entire city became a factory of man-made experience, where the real and the natural ceased to exist.'¹¹ Koolhaas in his magnificent 1978 dreamwork, *Delirious New York*, outlined a 'retroactive manifesto', that is a theory of urbanism written after – rather than before – the new world it describes had been fashioned:

Manhattan [is] the product of an unformulated theory, Manhattanism, whose programme – to exist in a world

R. Buckminster Fuller, Kupolas visis Manhetene | Dome Over Manhattan, 1965
Naujovynė | Courtesy: The Estate of R. Buckminster Fuller.

žmogaus pagamintame pasaulyje, tai yra gyventi faniatyzos viduje – buvo tokia ambicinga, kad norint Ją realizuoti, jos nebuvu galima atrairai išsakyti.

Atrodo, kad šia teorija galejo artikuliuoti tik tie, kurie nusisėražė nerūpejė Manheteno akmenys, stiklas ir plienas – Koolhaasas buvo vienas iš jų. 1965 m. pasirodė du kūriniai „manhetenizmo“ tema. Keistos, net nesivokiamo sutapimino lėktavėje buvo surutintos Geležinės uždangos pusėse, regis, nepriklauso somai vienas nuo kito. Šie neideinėti dydinių buvo ištiskomi Koolhauso „manhetenizmo“ konceptui – abu vairzdavo nerimai, ir vilčiai kapina, sala.

1965 m. Amerikos architektas ir fantastuotas R. Buckminster Fulleris pasidėlė pakeisti Niujorko konstrukcija, virš Manheteno centro pastatant kupolą. Ši didžiule konstrukcija apimtų miestą nuo Huds-sono iki Rytių upės. Tas pastutulis, centre siekiantis

totally fabricated by man, i.e. to live inside fantasy – was so ambitious that to be realised, it could never be openly stated.

Only those without a direct interest in Manhattan's stone, glass and steel could, it seems, articulate this theory. Koolhaas included. Two reflections on Man-hattenism appeared in 1965. By a strange, even uncanny coincidence, they were produced on either side of the Iron Curtain, apparently in ignorance of each other. These non-identical twins were faithful to Koolhaas's conception of Manhattanism: both represented the island overshadowed with anxiety and hope.

In 1965 American architect and visionary, R. Buckminster Fuller proposed changing the skyline of New York by installing a dome over mid-Manhattan. This massive structure would span the city from the Hudson to the East river. One mile high at its centre,

MANHETENO ANTRININKAI

Beveik visą dviešintą, amžių Manhetenas veikė kaip magnetas, traukus neminkus ir dirzainierus, karę troško matyti, kaip kuriamą atėtis. Remo Koolhaaso žodžiaisiai tarant, tai buvo „akolektyvinis eksperimentas, kurio metu vienas miestas tapo žmogaus sukurtos patirties gamykla, kur tikrumas iš natūralumas iloves egzistavo.“¹² 1978 m. savo nuostabiamai, fantazijomis paremtame kūrinyje „Kledinės Niujorkas“ Koolhaasas pristatė „retrospėjinių manifeste“, tai yra urbanizmo teorija, parašyta po to, o ne pries tai, kai buvo sukurtas, tame aprašomas naujasis pasaulis:

Manhetenos – tai nesuformulotas „manhetenizo“ teorijos produktas. Jos programa – egzistuoti visiškai